

ITW

Valmennettuna maailmalle:

**Ulkomaan
työssäoppimisjakson
valmennus**

Valmennettuna maailmalle:
Ulkomaan työssäoppimisjakson valmennus

Koulutuksen ja kulttuurin PO
Elinikäisen oppimisen toimintaohjelma

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO, 2009

Kansikuva: Fennopress. Taitto: Satu Salmivalli

ISBN: 978-951-805-290-9 (pdf)

Hanke on rahoitettu Euroopan komission tuella. Tästä julkaisusta vastaa ainoastaan sen laatija, eikä komissio ole vastuussa siihen sisältyvien tietojen mahdollisesta käytöstä.

SISÄLLYS

Johdanto	4
Hankkeet	5
2.1 MEDIA 05	6
2.2 Student Euroline 3	8
2.3 CuMa - 07	10
2.4 ILC - 05	12
2.5 EVA 3 - 05	14
2.6 IN & CO! 06	16
2.7 Utilisation of Handbook for Students and Handbook for Work Placement Supervisors 06	18
2.8 TIQ-net – Students 07	20
2.9 SOTENET SKILLS 07	22
2.10 ArtECult – Art and the European Culture 05	24
2.11 Pro Cooperation 05	26

JOHDANTO

Kansainvälinen liikkuvuus on lisääntynyt tasaisesti ammatillisissa oppilaitoksissa viime vuosina. Tällä hetkellä ulkomaanjaksolle lähtee keskimäärin 11 % ammatillisessa peruskoulutuksessa aloittaneista. Myös opetushenkilöstön ja muiden ammatillisen koulutuksen asiantuntijoiden liikkuvuus on lisääntynyt.

Kotimaan työssäoppimisjaksojen tueksi ja onnistumiseksi on laadittu runsaasti perehdyttämismateriaalia ja lähti-
jöitä on valmennettu jaksoa varten. Ulkomaanjaksolle lähteminen vaatii ammatillisen valmennuksen lisäksi erityis-
tä panostamista kieli- ja kulttuurivalmennukseen. Erilaisen työkulttuurin omaksuminen voi osoittautua haasteelli-
seksi ilman kunnollista valmennusta. Esimerkiksi hoitoalalla eri maiden työelämäsanasto ja työkulttuuri poikkeavat
usein paljon toisistaan. Yleisesti liikkuvuushankkeiden loppuraporteista voi todeta, että mitä motivoituneempia
liikkujat ovat valmennukseen osallistumiseen ja mitä enemmän valmennusta tarjotaan, sitä suurempi on vaihto-
jaksosta saatu hyöty.

Valmennuksen kehittämistarve nousi esille ensimmäisen kerran vuoden 2007 ammatillisen koulutuksen kansain-
välisyyspäivillä, jossa erityinen valmennusta varten perustettu työryhmä kävi läpi valmennukseen liittyviä haas-
teita. Kv-syyspäivien jälkeen asia otettiin esille yleisesti myös eurooppalaisessa keskustelussa ja laatupalkinto-
työryhmissä. Näin tehtiin myös Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksen CIMOn järjestämässä temaat-
tisissa seminaareissa ja Leonardo da Vinci -ohjelman koulutuksissa. Sekä opiskelijoiden että asiantuntijoiden val-
mennustarpeeseen on kiinnitetty huomiota.

Tämän oppaan myötä haluamme vastata omalta osaltamme valmennustarpeen kasvuun. Olemme koonneet laa-
jasta hankemateriaalista ja liikkuvuushankkeiden loppuraporteista tietoa valmennuksen hyvistä käytännöistä,
haasteista ja ratkaisumalleista. Olemme myös haastatelleet muutamia hankekoordinaattoreita saadaksemme kat-
tavamman kuvan valmennusprosessin kulusta ja sen kehittämistarpeista.

Oppaaseen on koottu yhdentoista vuosina 2005–2007 toteutetun Leonardo da Vinci -hankkeen perustiedot ja
kokemukset valmennuksesta. Suuri kiitos kuuluu haastattelellemme koordinaattoreille sekä kaikille heille, jotka
tuottivat oppaaseen materiaalia. Me voimme nyt jakaa näitä käytäntöjä ja tietoja eteenpäin ja toivoo, että oppaan
tiedot hyödyttävät mahdollisimman monia kansainvälistymiskehityksen parissa mukana olevia toimijoita.

Leonardo da Vinci -ohjelma

Leonardo da Vinci on osa Euroopan unionin Elinikäisen oppimisen ohjelmaa 2007–2013, (Life-
long Learning Programme). Leonardo-ohjelman kautta tuetaan projekteja, joissa kehitetään
eurooppalaisessa yhteistyössä ammatillista perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta mukaan lu-
kien ammatillinen aikuiskoulutus. Oppilaitosten ja työelämän välinen yhteistyö on ohjelmassa
keskeistä.

HANKKEET

2.1 MEDIA 05

Koordinaattori: Ammattiopisto Luovi, Oulu

Verkosto: oppilaitoksen sisäinen hanke, opiskelijat Helsingin, Oulun, Muhoksen ja Limingan yksiköistä

Ala ja kohderyhmä: monialainen (audiovisuaalinen ala, luonnonvara- ja ympäristöala, ravitsemis- ja talousala, liiketalous, tekniikka ja liikenne), 2. asteen perustutkinto-opiskelijat, erityisopiskelijat

Kohdemaat: Iso-Britannia, Kreikka, Latvia ja Unkari

Työharjoittelun kesto: 3–8 viikkoa (16 apurahaa)

Valmennuksen kokonaiskesto: noin 18 tuntia + henkilökohtaista ohjausta

Hankkeen kuvaus

Oppilaitoksen näkökulmasta MEDIA-hankkeen tavoitteena oli luoda audiovisuaaliseen viestintään liittyvä yhteistyöverkosto ulkomailla sekä löytää alalle uusia työssäoppimispaikkoja. Opiskelijoiden näkökulmasta tavoitteena oli edistää heidän ammatillista kehittymistään ja kehittää kieli- ja sosiaalisia taitoja ulkomailla suoritettavan työssäoppimisjakson avulla. Hankkeesta hyötyivät eniten erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat. Työssäoppimisjaksot oli suunnattu erityisesti audiovisuaalisen alan opiskelijoille, mutta tavoitteena oli myös yhdistää samalle jaksolle muiden alojen opiskelijoita. Media-opiskelijat dokumentoivat vaihtojaksoja kuvaamalla niitä ja tuottivat kieli- ja kulttuurivalmennuksessa käytettävää opetusmateriaalia.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Valmennuksesta vastasivat oppilaitoksen yksiköiden kv-koordinaattorit, ohjaavat ammatilliset opettajat sekä työssäoppimisen ohjaajat (top-ohjaajat). Vastuualueista ja sisällöistä sovittiin etukäteen yhteisissä suunnittelutapaamisissa. Kukin yksikkö vastasi yhteisesti järjestetyn valmennusviikonlopun lisäksi omien opiskelijoidensa jatkuvasta valmennuksesta.

Valmennuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota ryhmässä toimimiseen ja ajankäyttöön. Valmennus järjestettiin noin 1–2 kuukautta ennen lähtöä. Tämä koettiin toimivaksi aikatauluksi erityisopiskelijoiden kohdalla, koska siten asiat pysyivät paremmin muistissa lähdön hetkellä. Valmennus hyväksiluettiin osaksi opintoja.

Ammatillinen valmennus

Ammatilliset opettajat ja top-ohjaajat olivat vastuussa ammatillisesta valmennuksesta. Arviointikäytännöt käytiin henkilökohtaisesti kunkin opiskelijan kanssa läpi ja jokaiselle opiskelijalle laadittiin yksilölliset työssäoppimisen tavoitteet. Koska kyseessä oli erityisopiskelijoiden kohderyhmä, jokaisessa ryhmässä oli mukana ainakin yksi oppilaitoksen opettaja tukihenkilönä ulkomaanjakson aikana. Pyrkimyksenä oli, että ammatillinen valmennus jatkuisi myös kohdemaassa vapaamuotoisen keskustelun ja palautteen antamisen kautta.

Käytännön valmennus

Lähtijöille järjestettiin kolme päivää kestänyt yhteinen valmennustilaisuus. Tilaisuuteen osallistui koordinaattoreita ja opettajia kaikista sisäisen verkoston yksiköistä. Valmennuksessa käytiin läpi mm. Leonardo da Vinci -ohjelman sisältöä ja selvennettiin ulkomaan työssäoppimista ja valmennusta osana opintoja ja sen yhteyttä oppilaitoksen kansainväliseen strategiaan ja toimintaan. Valmennuksessa käytiin läpi myös vakuutuksiin, matkustamiseen, asumiseen ja kohteessa liikkumiseen liittyviä käytännön asioita. Opiskelijoita opastettiin virallisten papereiden ja sovimusten täyttämässä ja heille annettiin tietoa Europassista.

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Kolmipäiväiseen valmennustilaisuuteen hankittiin natiiveja kieli- ja kulttuurikouluttajia, jotka painottivat tapakulttuurin ja perustermistön hallintaa. Vaihtoehtoisesti lähtijälle pyrittiin korvaamaan esimerkiksi työväenopiston kielikurssi. Osa kieli- ja kulttuurivalmennuksesta järjestettiin kohdemaissa vastaanottavan oppilaitoksen järjestämän ohjelman puitteissa. Opiskelijoille järjestettiin myös vapaaehtoista ja kv-harjoittelusta irrallaan olevaa tuutoritoimintaa.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Kaikille yhteinen intensiivituloisuus vähensi erityisopiskelijoiden lähtöjännitystä olennaisesti. Myös ulkopuolisten natiivikouluttajien hankkiminen kieli- ja kulttuurivalmennukseen koettiin hyödyllisenä. Valmennuksessa pyrittiin käytännönläheiseen asioiden esittämiseen ja aikaa pyrittiin varaamaan riittävästi kertausta varten. Vastaanottava oppilaitos huolehti osasta kieli- ja kulttuurivalmennusta ja todettiin hyväksi sopia kirjallisesti erityisnuorille suunnatun valmennuksen sisällöistä ja metodeista. Pieni ja tiivis oppilaitoksen sisäinen verkosto mahdollisti tehokkaan yhteydenpidon kv-koordinaattoreiden, ohjaajien ja opettajien välillä.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Lähtijöiden tason ja ohjauksen tarpeen heterogeenisyys koettiin haasteelliseksi. Tähän pyrittiin vastaamaan pitkälti kunkin opiskelijan tarpeiden mukaan räätälöidyllä valmennuksella. Joustavuutta noudatettiin myös esimerkiksi oppimispäiväkirjan laatimisessa: osa käytti kirjallista ilmaisua, osa kertoi kokemuksistaan suurimmaksi osaksi esimerkiksi valokuvien avulla.

Yhteystiedot:

Ammattiopisto Luovi
Mari Kuosmanen (mari.kuosmanen@luovi.fi)
Puh. 040-319 3264

”Opiskelijoiden mielipiteitä pitäisi ottaa enemmän huomioon valmennuksen suunnittelussa.”

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ LÖYTYY SEURAAVILTA VERKKOSIVUILTA:
www.luovi.fi

2.2 Student Euroline 3

Koordinaattori: Etelä-Savon ammattiopisto

Verkosto: Savonlinnan ammattiopisto ja Suomen nuorisopisto

Ala ja kohderyhmä: monialainen (luonnonvara-ala, matkailu-, ravitsemus- ja talous-, sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala, tekniikka ja liikenne, kulttuurialat, liiketalous), 2. asteen opiskelijat

Kohdemaat: Alankomaat, Italia, Turkki, Unkari, Viro, Iso-Britannia, Irlanti, Itävalta, Belgia ja Saksa

Työharjoittelun kesto: 5 viikkoa (30 apurahaa)

Valmennuksen kokonaiskesto: noin 12 tuntia kontaktiopetusta, yhden päivän messuvierailu ja itseopiskelua Moodle-oppimisympäristössä (2 opintoviikkoa)

Hankkeen kuvaus

Student Euroline 3 oli monialainen oppilaitosverkoston hanke, jossa opiskelijat suorittivat työssäoppimisjakson ulkomailla. Työssäoppimisjakson päätteeksi opiskelijat antoivat näytön ammattiosaamisestaan. Hankkeeseen osallistui 30 opiskelijaa, jotka lähtivät viideksi viikoksi ulkomaille työssäoppimaan. Hankkeen valmennuksessa, ohjauksessa ja arvioinnissa käytettiin e-oppimismenetelmiä. Hankkeessa hyödynnetään aiempien Leonardo-hankkeiden tuloksia.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Valmennus toteutettiin monimuoto-opetuksena: siihen sisältyi kontaktiopetusta, omatoimista työskentelyä ja Moodle-verkkoympäristön hyödyntämistä. Hankkeen kv-koordinaattori vastasi valmennuksen järjestelyistä. Valmennukseen kuului yhteinen aloitustilaisuus, johon osallistuivat kaikki opiskelijat ja lähettävät opettajat. Aloitustilaisuuden lisäksi valmennukseen sisältyi kolme lähijaksoa, kullakin kerralla noin kolmen oppitunnin verran, sekä paluun jälkeen kahden oppitunnin palaute- ja purkutilaisuus. Lisäksi osallistujat suorittivat itsenäisesti tehtäviä. Valmennukseen kuului osallistuminen oppilaitoksella järjestettäviin kansainvälisiin messuihin, jossa mm. vaihdossa olleet opiskelijat kertoivat kokemuksistaan.

Vaihtoihin lähetettyjen opiskelijoiden tuutoreina toimineet ammatilliset opettajat olivat vastuussa yhteyksistä vastaanottavien oppilaitosten kanssa ja osallistumisesta vaihdon käytännön järjestelyihin. He myös vastasivat opiske-

lijoiden valmennuksen alakohtaisesta osuudesta. Valmennus oli laajuudeltaan kaksi opintoviikkoa ja sen katsottiin kuuluvan osaksi ulkomaanjaksoa.

Ammatillinen valmennus

Jokaiselle opiskelijalle nimettiin oman alan lähettävä opettaja vastuuhenkilöksi. Kyseisen opettajan tehtävänä oli sopia vastaanottavan oppilaitoksen opettajan kanssa käytännön järjestelyistä ja työssäoppimisen tavoitteista. Valmennusjakson aikana hyödynnettiin Jobline-portaaliin tuotettua materiaalia, kuten CV-pohjaa sekä opiskelijan käsikirjassa esiteltyjä ydinosaamista kehittäviä tehtäviä. Osa tehtävistä tehtiin ennen ulkomaanjaksoa ja loput harjoittelun aikana.

Käytännön valmennus

Valmennusjakson aloitustilaisuudessa hankkeen kv-koordinaattori ohjeisti opiskelijoita mm. virallisten papereiden ja sopimusten täyttämässä. Opiskelijat saivat myös opastusta erilaiseen kulttuuriin sopeutumiseen liittyvissä asioissa. Kukin opiskelija laati kv-koordinaattorin ja ohjaavan opettajan kanssa itselleen matkasuunnitelman. Opiskelijat ohjastettiin myös Moodle-ympäristön käyttöön.

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Lähtövalmennuksen yhteydessä opiskelijoiden oli mahdollista saada valmennusta englannin kielessä. Valmennus sisälsi myös kunkin opiskelijan kohdemaan kielen ja kulttuurin opiskeluun liittyvää omaehtoista opiskelua. Osassa vastaanottavista kohteista opiskelijat osallistuivat vastaanottavan tahon järjestämään kieli- ja kulttuurikoulutukseen. Kaikilla lähiovetusjaksoilla oli aikaisemmin harjoitteluvaihdossa olleita, eri aloja ja kohteita edustavia opiskelijoita kertomassa kokemuksistaan.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Valmennuksen onnistunut järjestäminen on vuosien kehityksen ja tiiviin yhteistyöverkoston tulos. Ammatillisten opettajien tiivis osallistuminen käytännön järjestelyihin on lisännyt opettajien sitoutumista kansainvälistämiseen. Jobline-portaalissa olevat, kaikille toimijoille erikseen suunnatut käsikirjat on todettu hyväksi apukeinoiksi tehtävään selkeyttämässä. Erityisesti vastaanottavien tahojen – oppilaitosten ja työssäoppimishajajien – ohjeistamisessa käsikirjat olivat hyödyksi.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Pitkälle ajanjaksolle sijoittuva, useamman alan opiskelijalle yhteinen kurssi on hallinnollisesti raskas toteuttaa. Tulevaisuudessa voisi olla hyvä kehittää suuremman määrän osallistujan itseohjautuvuuteen perustuva kevyempi, ns. non-stop-kurssi, joka olisi mahdollista aloittaa joustavalla aikataululla. Valmennuksen interaktiivisuutta vastaanottavan tahon kanssa tulisi myös lisätä molemminpuolisen sitoutumisen vahvistamiseksi.

Yhteystiedot

Etelä-Savon ammattiopisto (ESEDU)
Pirkko Hatara (pirkko.hatara@esedu.fi)
Puh. 015-221 5111, 044-7115 201

”Aiemmin
ulkomailla olleiden
opiskelijoiden kokemukset
ovat arvokasta kuultavaa
ennen matkalle
lähtöä.”

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ LÖYTYY SEURAAVILTA VERKKOSIVUILTA:

www.esedu.fi

online-materiaali: <http://www.nettijetti.fi/jobline/>

2.3 CuMa - 07

Koordinaattori: Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

Koulutusyhtymän sisäinen verkosto: Keski-Pohjanmaan aikuisopisto, Keski-Pohjanmaan kulttuuriopisto, Kokkolan kauppaoppilaitos, Kokkolan ammattiopisto, Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opisto, Keski-Pohjanmaan maaseutuopisto/ Toholampi ja Kannus

Ala ja kohderyhmä: monialainen (merkonomi, lähihoitajat, kemistit, ravintolakokit, media-ala, käsityöalat, sisustus, hopea-ala, kennel-ala, maatalousala), 2. asteen perustutkinto-opiskelijat

Kohdemaat: Belgia, Viro, Espanja, Ranska, Unkari, Irlanti, Italia, Latvia, Liettua, Hollanti, Puola, Romania, Ruotsi ja Iso-Britannia

Työharjoittelun kesto: 3–20 viikkoa (84 apurahaa)

Valmennuksen kokonaiskesto: jatkuva

Hankkeen kuvaus

Monialaisen CuMa-hankkeen tavoitteena oli parantaa opiskelijoiden ammattitaitoa, kielitaitoa sekä eurooppalaisten kulttuurien tuntemusta. Työssäoppimisen ohessa opiskelijoilla oli tehtävänä tarkkaila ja raportoida suomalaisten ja ulkomaalaisten työpaikkojen käyttäytymissääntöjen ja -tapojen eroavaisuuksia, samoin kuin nuorison keskuudesta löytyviä merkittäviä eroja. Kulttuurieroista koottiin esite, jota käytetään opetus- ja valmennusmateriaalina.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Eri alojen ja kohteiden lukumäärästä johtuen ohjaavat opettajat olivat pääasiassa vastuussa valmennuksen toteutuksesta. Opettajat hyödynsivät kv-koordinaattorin laatimia, opettajille ja opiskelijoille erikseen suunnattuja ohjeistuksia. Valmennus oli suurimmaksi osaksi henkilökohtaista ohjausta, yhteisiä tilaisuuksia ei järjestetty. Verkostossa on vuodesta 2003 alkaen lähetetty opettajia Talent-hankkeen kautta tutustumaan eurooppalaisiin työkalttuureihin kuukaudeksi kerrallaan. Nämä kansainväliset kokemukset on pyritty tuomaan osaksi arkipäivän opetusta.

**Etukäteen
annetussa tietopaketissa
voisi olla mukana lomakkeet, jotka
pitää täyttää harjoittelun aikana
sekä niiden täyttöohjeet.
Tietopaketti voisi myös sisältää
käytännön ohjeita ja tietoa
kohdemaasta.”**

Ammatillinen valmennus

Verkoston oppilaitosten ammatilliset opettajat olivat vastuussa ammatillisesta valmennuksesta. Moni opettaja oli käynyt kohdemaissa, joten työkulttuurien eroja voitiin käsitellä opettajien omien kokemusten pohjalta. Opettajien ohjauksessa opiskelijat laativat mm. englanninkielisen ansioluettelon.

Käytännön valmennus

Samaan aikaan lähtevien ryhmien pieni koko mahdollisti käytännön asioiden läpi käymisen henkilökohtaisesti kunkin opiskelijan kanssa. Ohjaavat ammatilliset opettajat vastasivat pääasiallisesti opiskelijoiden valmennuksesta, kun taas kv-koordinaattori ohjasti opettajia.

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Valmennuksessa noudatettiin erilaisia toimintatapoja riippuen kohdemaasta. Kielivalmennukseen kohdistettu tuki voitiin joko maksaa vastaanottavalle oppilaitokselle, joka järjesti kieli- ja kulttuurikoulutusta kohteessa. Opiskelijalle voitiin myös kustantaa ennen lähtöä ulkopuolisessa oppilaitoksessa suoritettava kielikurssi tai itseopiskelut materiaalit.

Ennen matkaa opiskelijoita kehoitettiin myös tutustumaan verkoston aiemmin toteuttaman Majakka-hankkeen tuottamaan materiaaliin, jonka avulla oli mahdollista saada alkeistietoa kielestä.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Useassa ulkomaisessa kohteessa järjestettiin kielikoulutusta. Tämän todettiin lisäävän vuorovaikutusta vastaanottavan oppilaitoksen kanssa. Opiskelijoiden tuutoritoiminnan tukeminen on myös lisännyt opiskelijoiden kiinnostusta kansainvälisyyteen.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Monialaisen ja liikkuvuuden määrään nähden erittäin ison hankkeen hallinnointi on haasteellista. CuMa:ssa se oli toteutettu pitkälti ohjaavien opettajien kautta, mutta myös kv-yksikkö tarjosi jatkuvasti tukea ja ohjeistusta. Kielten moninaisuudesta johtuen haluttiin panostaa kieli- ja kulttuurivalmennuksen järjestämiseen kohteessa, mutta usein haasteena oli saada vastapuoli sitoutumaan koulutuksen järjestämiseen.

Yhteystiedot

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä
Teija Tuunila (teija.tuunila@kpedu.fi)
Puh. 06-825 205, 044-725 0055

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ LÖYTYY SEURAAVILTA VERKKOSIVUILTA:

www.kpedu.fi

<http://majakka.kpedu.fi/>

2.4 ILC - 05

Koordinaattori: Oulun seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä, Oulun seudun ammattiopisto OSAO, Aikuis- ja työpaikkakoulutusyksikkö

Verkosto: oppisopimuskoulutuksen järjestäjäyksiköt seuraavista koulutuskuntayhtymistä: Kainuun ammattiopisto/ oppisopimuspalvelut; Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kuntayhtymä/ Kemi-Tornion ammattiopisto/ oppisopimuskeskus; Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä/ Keski-Pohjanmaan oppisopimustoimisto; Savon koulutuskuntayhtymä/ Savon oppisopimuskeskus; Länsi-Lapin koulutuskuntayhtymä, oppisopimuspalvelut; Optima kuntayhtymä/ Oppisopimustoimisto Optima; Rovaniemen koulutuskuntayhtymä/ Rovaniemen oppisopimustoimisto

Ala ja kohderyhmä: monialainen (sosiaali- ja terveysala, hotelli- ja ravintola-ala, kulttuuri- ja matkailuala), 2. asteen oppisopimusopiskelijat, pääosin lähihoitajiksi opiskelevia

Kohdemaat: Espanja ja Italia

Työharjoittelun kesto: 3–9 viikkoa (10 apurahaa)

Hankkeen kuvaus

International Learning Contract -hanke oli jatkoa Opetushallituksen vuosina 2003–2005 rahoittamalle Oppisopimuskoulutuksen kumppanuus ja kansainvälisyys -hankkeelle. Hankkeessa toimi kahdeksan Pohjois- ja Länsi-Suomen sekä Savon oppisopimuskoulutuksen järjestäjää yhteistyöverkostossa. Hankkeessa pyrittiin toteuttamaan 20 oppisopimusopiskelijan liikkuvuus, mutta vaihtojen kestoja lyhennettiin 3–4 viikon mittaisiksi, jolloin liikkuvuusjaksoja voitiin toteuttaa enemmän. Tavoitteena oli edistää yritysten ja opiskelijoiden kv-valmiuksia ja ammattiosaamista sekä luoda yhteisiä käytäntöjä kv-haasteisiin vastaamisessa. Lisäksi tavoitteena oli hyödyntää jaksoja osana pakollista työnkiertoa tai osana näyttöihin valmistavaa koulutusta. Konkreettisenä tavoitteena oli lisäksi kerätä ohjausmateriaalia yritysten ja opiskelijoiden käyttöön ja toteuttaa valmennusta hyödyntämällä verkko-opetusta.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Kukin oppilaitos oli itse vastuussa valmennuksen järjestämisestä. Pääsääntöisesti siinä korostettiin opiskelijan aktiivista ja itsenäistä otetta. Valmennus aloitettiin heti lähtijöiden valitsemisen jälkeen, kuitenkin viimeistään 2–3 kuukautta ennen lähtöä.

”Olisi hyödyllistä saada jonkinlainen suunnitelma työharjoittelun etenemisestä tai vaihtoehtoisesti opintosuunnitelma opiskelijavaihdon ollessa kyseessä. Tämä loisi turvallisuuden tunnetta ennen matkalle lähtöä.”

Ammatillinen valmennus

Pienistä lähtijämääristä johtuen valmennus voitiin järjestää hyvin räätälöidysti. Työssäoppimisen ammatilliset tavoitteet käytiin läpi henkilökohtaisesti ammatillisten opettajien ohjauksessa. Muusta ohjauksesta erillään olevaa valmennusta, kuten esimerkiksi työkalutuurien eroihin painottuvaa ohjausta, ei järjestetty.

Käytännön valmennus

Oppisopimustoimistojen kv-koordinaattorit vastasivat käytännön asioiden läpikäymisestä. Lähtevien opiskelijoiden pienen lukumäärän vuoksi asiat käytiin läpi henkilökohtaisessa ohjauksessa. Verkostolla oli noin kuusi kontaktipaamista vuodessa, joissa sovittiin yhteisesti mm. läpikäytävien asioiden sisällöistä. Hankkeessa tuotettiin kv-koordinaattoreille suunnattu yleisistä käytännön asioista koostuva ohjeistus opiskelijan ohjaukseen.

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Verkoston oppilaitokset olivat vastuussa kieli- ja kulttuurivalmennuksen järjestämisestä oman oppilaitoksensa lähtijöille. Lähtijöiden pienestä lukumäärästä johtuen tämä toteutettiin pitkälti opiskelijoiden itseopiskeluna. Oulun seudun ammattiopistossa Espanjaan lähtijöitä oli kolme, ja tälle pienryhmälle hankittiin ulkopuolinen natiivikouluuttaja. Nykyisin käytössä on lisäksi Moodle-pohjainen verkkokurssi.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Valmennus oli hyvin henkilökohtaista ja jokaiselle lähtijälle erikseen räätälöityä.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Haasteiksi koettiin oppisopimusopiskelijoiden pieni määrä, oppilaitosverkoston massiivisuus ja oppilaitosten suuret maantieteelliset etäisyydet, opiskelijoiden elämäntilanteiden vaihtelevuus ja opintoalojen moninaisuus. Oppisopimus-liikkuvuudessa on myös erityisesti kyettävä huomioimaan työnantajan tarpeet ja toiveet aikataulun suhteen, sekä opiskelijoiden kontaktiopetusjaksojen ajallinen vaihtelevuus. Näihin haasteisiin voisi olla mahdollista vastata verkkopohjaisen valmennuskokonaisuuden avulla.

Yhteystiedot

Oulun seudun koulutuskuntayhtymä

Oulun seudun ammattiopisto OSAO, Aikuis- ja työpaikkakoulutusyksikkö

Virpi Pikkuaho (virpi.pikkuaho@osao.fi)

Puh. 010 27 23008

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ LÖYTYY SEURAAVILTA VERKKOSIVUILTA:

www.osao.fi

<http://www.suomenopso.com>

2.5 EVA 3 - 05

Koordinaattori: Kokkolan kauppaopisto

Verkosto: Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymän sisäinen verkosto: artesaaniopisto (Toholampi), ammattiopisto (Kokkola) ja kauppaopisto (Kokkola)

Ala ja kohderyhmä: monialainen, 2. asteen perustutkinto-opiskelijat (artesaanit, kokit, merkonomit)

Kohdemaat: Ranska

Työharjoittelun kesto: 4 viikkoa (7 apurahaa)

Valmennuksen kokonaiskesto: Yhteinen tilaisuus 2 tuntia + henkilökohtaista ohjausta ja itsenäistä kielen opiskelua

Hankkeen kuvaus

Työssäoppimisen käytäntöjen levittämiseen ja syventämiseen tähtäävässä hankkeessa liikkui seitsemän artesaani-, kokki- ja merkonomiopiskelijaa. Hanke nojasi kolmeen aikaisempaan hankkeeseen ("Majaka maailmalle", "EVA 1" ja "Respect"). Ulkomaanjakson loppuksi opiskelijat antoivat näyttöjä ammatissaamisestaan.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Hankkeen hallinnointia helpotti se, että verkosto ja yhteisö olivat pieniä, ja opettajat sekä oppilaat tuttuja toisilleen. Liikkuvuus oli vastavuoroista, ja monet ulkomaanjaksoille osallistuneista toimivat tuutoreina Suomeen saapuneille ranskalaisille opiskelijoille. Harjoitteluun lähtijät osallistuivat kaikille yhteiseen infotilaisuuteen, jonka jälkeen jokainen sai henkilökohtaista ohjausta omassa oppilaitoksessaan. Lähtijät valittiin viimeistään kuusi kuukautta ennen harjoittelun alkua, ja valmennus aloitettiin heti valintojen jälkeen.

Ammatillinen valmennus

Ammatilliset opettajat vastasivat lähtijöiden ammatillisesta valmennuksesta. Hankkeen kv-koordinaattori vietti kohteessa kaksi ja puoli kuukautta ennen hankkeen käynnistymistä oppilaitoksen omalla sekä Opetushallituksen hankerahoituksella. Hän loi verkostoja oppilaitoksiin ja työssäoppimispaikkoihin sekä havainnoi kulttuurieroja.

Ulkomaanjaksonsa aikana koordinaattori keräsi aineistoa ja kokemusperäistä tietoa lähtevien opiskelijoiden valmennuksessa jaettavaksi.

Käytännön valmennus

Opiskelijoille järjestettiin yhteinen infotilaisuus, jossa käytiin läpi harjoitteluun liittyvien virallisten dokumenttien täyttämistä, raportointiohjeita ja muita käytännön asioita. Tämän lisäksi kunkin yksikön kv-koordinaattorit ja ammattilliset opettajat antoivat heille henkilökohtaista ohjausta. Harjoitteluun lähtijät kävivät myös top-ohjaajan kanssa läpi kohteen karttaa ja alueella liikkumista.

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Hankkeessa opiskelijoita ohjattiin tutustumaan kohdemaan kieleen ja kulttuuriin pitkälti itsenäisesti esimerkiksi opastamalla heidät aiemmin toteutetun Majakka-hankkeen verkkosivuston itseopiskelumateriaaleihin. Saapuville opiskelijoille järjestettiin tuutoritoimintaa, jonka puitteissa tuutoreina toimineet opiskelijat saivat epävirallista tukea kieli- ja kulttuurivalmentautumiseen. Kv-koordinaattori oli laatinut listan paikallisista kohteista, joissa opiskelijan tuli käydä harjoitteluvaihtonsa aikana ja joista hänen piti raportoida loppuraportissaan. Näin pyrittiin varmistamaan, että opiskelija tutustui paitsi kohteen nähtävyyksiin myös muihin paikallista kulttuuria heijastaviin paikkoihin.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Hankkeessa panostettiin siihen, että kv-koordinaattori oli mahdollisimman perehtynyt kohteeseen, sen kulttuuriin ja työssäoppimispaikkoihin. Tämä käytäntö paransi yhteistyön sujuvuutta eri maiden välillä ja nosti opiskelijoille tarjottavan valmennuksen laatua. Tuutoritoiminta puolestaan mahdollisti sosiaalisen verkoston syntymisen ja autenttisen kulttuurivaihtokokemuksen jo ennen lähtöä. Myös jo ulkomaanjaksolle osallistuneiden kokemukset koettiin hyödyllisinä lähtevien valmennuksessa. Hankkeessa tehtyjä työssäoppimisraportteja hyödynnetään uusien lähtijöiden valmennuksessa.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Europassin käyttö koettiin työlääksi, sillä työnantajat eivät jaksaneet täyttää sitä. Lisäksi kohteen oppilaitokset halusivat käyttää omia lomakkeitaan. Kielivalmennuksessa kohdatut haasteet liittyivät siihen, että monet aloittivat ranskan opinnot itseopiskelumateriaalien avulla vailla ohjattua opetusta ilman mitään aikaisempaa taustaa kielen opiskelusta. Aikaa opetteluun oli myös suhteellisen vähän.

Yhteystiedot

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä, Kokkolan kauppaopisto

Eeva-Liisa Jylhä (eeva-liisa.jylha@kpedu.fi)

Puh. 06-8254162, 044-725 0455

”Työturvallisuudesta olisi hyvä olla tarkemmin selvillä ennen ulkomaanjaksolle lähtöä.”

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ LÖYTYY SEURAAVILTA VERKKOSIVUILTA:

www.kpedu.fi

<http://www.majakka.kpedu.fi/>

2.6 IN & CO! 06

Koordinaattori: Tampereen ammattiopisto/ Tampereen terveydenhuolto-oppilaitos

Verkosto: Koulutuskeskus Salpaus ja Oulaisten ammattiopiston sosiaali- ja terveysala

Ala ja kohderyhmä: sosiaali- ja terveysala (lähihoitajakoulutus), ammatilliset opettajat

Kohdemaat: Belgia, Saksa, Tanska, Viro, Espanja, Ranska, Unkari, Italia, Latvia, Luxemburg, Ruotsi, Iso-Britannia

Työharjoittelun kesto: 1 viikko (22 apurahaa)

Valmennuksen kokonaiskesto: kahden lukukauden ajan lähitapaamisia noin kerran kahdessa viikossa

Hankkeen kuvaus

IN & CO! -hankkeen tavoitteena oli tuoda kansainvälinen työelämä lähemmäksi oppilaitoksia. Hankkeessa ammatilliset opettajat perehtyivät vastaanottavan maan ammatillisen koulutuksen rakenteisiin ja vastaanottavaan oppilaitokseen, valmensivat työssäoppimispaikkojen ohjaajia ja koulujen opettajia sekä ohjasivat työssäoppimassa olevia opiskelijoita. Opettajat valmensivat vastaanottavat työssäoppimispaikat myös näyttöjen vastaanottamiseen. Hanke liittyi oppilaitosten OTATKO-opettajien työelämäprojektiin.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Kukin oppilaitos toteutti valmennuksen parhaaksi katsomallaan tavalla. Esimerkiksi Tampereen ammattiopiston sosiaali- ja terveysalalla valmennustapaamiset aloitettiin elokuussa ja niitä jatkettiin kevääseen asti. Koska ensimmäiset opettajat lähtivät vaihtoon loppusyksystä, voitiin valmennuksen sisältöjä muokata heidän kokemustensa perusteella. Tapaamisia oli noin joka toinen viikko, parin oppitunnin verran kerrallaan, ja ne järjestettiin työajan jälkeen. Osallistuminen oli vapaaehtoista.

Ammatillinen valmennus

Asiantuntijavaihtoon lähtevät valmistelivat lähitapaamiskerroilla englanninkieliset PowerPoint-esitykset mm. suomalaisesta kulttuurista, ammatillisen koulutuksen rakentumisesta sekä lähihoitajakoulutuksesta. Esitykset esitettiin kohdemaan työssäoppimispaikan vastuuhjaajille sekä joissakin kohteissa myös paikallisille opiskelijoille ja

työelämän edustustolle. Valmennuksessa koottiin ja käännettiin englanniksi aikaisemmissa hankkeissa laadittuja näyttöjen ja työssäoppimisen arviointikriteereitä. Valmennuksessa aloitettiin lisäksi työssäoppimispaikkakasterin rakentaminen eli laadittiin lomake, jonka opiskelija täytti ollessaan työssäoppimassa ja palautti sen Suomeen jakson päätyttyä.

Käytännön valmennus

Kv-koordinaattorit opastivat ulkomaille lähteviä Rap4leo-tietokannan käyttöön. Muutoin he olivat asiantuntija-vaihtoon lähtevien kanssa yhteydessä vain tarvittaessa. Jos maa ja oppilaitos olivat aikaisemmin tuttuja, olivat vaihtoon lähtevät opettajat itsenäisesti vastaanottavien oppilaitosten opettajiin yhteydessä ja huolehtivat itse matkajärjestelyistään. Uuden kohteen ollessa kyseessä kv-koordinaattori huolehti matkoista ja sopi käytännön järjestelyistä.

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Kielivalmennuksessa käytettiin ulkopuolista natiivikouluttajaa, jonka ohjauksessa käytiin läpi lähihoitajakoulutukseen liittyvää sanastoa. Vaihtoon lähtevillä oli mahdollisuus hyödyntää aikaisemmassa Comenius-hankkeessa tuotettua viisikielistä, arkitilanteista selviytymiseen keskittyntä sanasto-cd:tä ja selviytymisopasta. Jo ulkomaanjaksoilla olleiden kulttuuritietämys pyrittiin siirtämään lähteville opiskelijoille.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Tampereen ammattiopiston terveyden ja sosiaalialan yksikössä tuli tarve saada innostuneita opettajia pysyvästi mukaan kv-toimintaan. Maavastaavien kouluttamisen kautta ammatilliset opettajat on onnistuttu sitouttamaan kv-työhön ja heille on pystytty osoittamaan resursseja. Kv-asiat sekä eri kulttuurien kohtaamiseen liittyvät asiat ovat olleet näin helpompi integroida normaaliopetukseen. Oppilaitosten johto on ollut suosiollinen opettajakunnan kansainvälistymistä kohtaan ja tukenut opettajien osallistumista ammatilliseen täydennyskoulutukseen ulkomailla.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Valmennuksen laadun varmistamiseksi oppilaitosverkoston sisäistä yhteistyötä ja yhteydenpitoa aiotaan tiivistää tulevaisuudessa. Moodle-oppimisalusta on todettu hyväksi työkaluksi valmennuskäytäntöjen yhdenmukaistamisessa. Vastaanottavassa maassa tapahtuvaan opiskelijoiden kieli- ja kulttuurivalmennukseen voisi jatkossa kiinnittää enemmän huomiota laatimalla siitä sopimuksen ja ohjelman vastaanottavan koulun kanssa.

Yhteystiedot

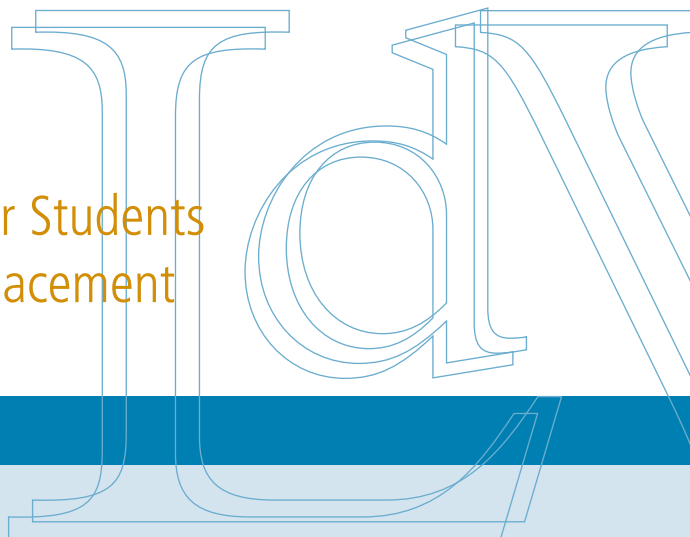
Tampereen ammattiopisto (www.tao.tampere.fi)

Eija Koskela-Kokko (eija.koskela-kokko@tampere.fi)

Puh. 0400-276085

”**Paljon enemmän kielivalmennusta tarvitaan etenkin silloin, jos matkustetaan maahan, jossa ei puhuta englantia lähes ollenkaan tai jos tulevassa työharjoittelupaikassa kollegat osaavat englantia vain vähän tai eivät ollenkaan. Erityisesti oman alan sanastoa tulisi harjoitella kielivalmennuksessa.**”

2.7 Utilisation of Handbook for Students and Handbook for Work Placement Supervisors 06

Koordinaattori: Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitos (HESOTE)

Verkosto: –

Ala ja kohderyhmä: sosiaali- ja terveysala (lähihoitajia, farmanomeja, hammaslaborantti), 2. asteen opiskelijat

Kohdemaat: Iso-Britannia ja Skotlanti, Alankomaat, Irlanti, Ruotsi, Saksa, Norja, Espanja

Työharjoittelun kesto: 4–8 viikkoa (38 apurahaa)

Valmennuksen kokonaiskesto: yhteiset tapaamiset 6 tuntia + henkilökohtainen ohjaus 19 tuntia

Hankkeen kuvaus

Hankkeen tavoitteena oli tarjota kansainvälisiä työssäoppimisjaksoja sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille. Uusina kohderyhminä olivat lääketeknikoiksi (farmanomia) ja hammasteknikoiksi opiskelevat. Kansainvälisen vaihdon tavoitteena oli kouluttaa monikulttuurisen asiakaskunnan kanssa pärjäävää hoitohenkilökuntaa pääkaupunkiseudulle. Vaihtojaksojen valmennuksessa hyödynnettiin aiemmissa hankkeissa (ETM1- ja ETM2-pilottiprojektit) kehitettyjä käytäntöjä ja materiaaleja.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Oppilaitoksessa järjestettiin kuusi tuntia yhteistä, käytännön asioihin keskittyvää valmennusta. Lisäksi jokaista opiskelijaa kohti valmennukseen käytettiin 19 tuntia oman työtä ohjaavan opettajan kanssa. Ohjaavan opettajan kanssa oli 10 tuntia lähitapaamisia. Tarjolla oli myös omaehtoista valmentautumista sähköistä Fronter-oppimisalustaa hyödyntäen.

Ammatillinen valmennus

Jokaisella lähtevällä opiskelijalla oli Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitoksessa oma ohjaava opettaja, jonka kanssa opiskelija kävi läpi harjoittelujakson oppimistavoitteet ja harjoittelujakson arviointiin liittyvät asiat. Opiskelijat tutustuivat aikaisemmassa hankkeessa tuotettujen tietopakettien avulla kohdemaassa tehtävään työhön ja työkulttuuriin. Ulkomaisen työssäoppimispaikan ohjaaja perehdytti opiskelijan työhön harjoittelun alettua. Tavoit-

teena oli, että ohjauksessa noudatettaisiin aikaisemmassa ETM-hankkeessa tuotetun Handbook for Work Placement Supervisors -oppaan käytäntöjä. Lähettävän ja vastaanottavan oppilaitoksen ohjaavat opettajat olivat tiiviissä sähköpostiyhteydessä toisiinsa ennen harjoittelua ja sen aikana.

Käytännön valmennus

Oppilaitoksen kv-koordinaattori kävi käytännön järjestelyt läpi yhdessä ulkomaanjaksolle lähtevien kanssa. Yhteisten tapaamisten lisäksi kukin opiskelija tapasi kv-koordinaattorin henkilökohtaisesti. Koordinaattori välitti vastaanottavalle oppilaitokselle opiskelijan toiveet asumisen ja työssäoppimipaikan suhteen. Opiskelijat hoitivat matkajärjestelynsä itse kv-koordinaattorin sekä ohjaavan opettajan ohjauksessa.

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Osa ohjaavista opettajista piti ohjauksetansa vieraalla kielellä (englanti/ruotsi/saksa), jotta opiskelija sai tuntea vieraalla kielellä asioimiseen. Tämä ei kuitenkaan ollut systemaattista, osa opettajista kävi asiat läpi suomeksi. Yhteisiin tapaamiskertoihin kuului kaksi tuntia kielipintoja, joiden aikana käytiin läpi opiskelijan omaa, oppilaitoksen ja ammattialan sekä Suomen esittelyä. Vastaanottavan oppilaitoksen ohjaava opettaja oli vastuussa opiskelijoiden perehdyttämisestä paikallisiin käytäntöihin ja kulttuuriin, mutta osassa kohteista valmennus jäi opiskelijan vastuulle.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Asiakasryhmä- ja maakohtaiset oppaat todettiin hyväksi materiaaleiksi valmennuksessa, sillä niiden pohjalta oli mahdollista laatia opiskelijalle esimerkiksi ennakkotehtäviä ja -kysymyksiä ennen oman ohjaajan istuntoperttua.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Oppilaitoksen materiaalia ei voitu täysin hyödyntää, sillä oppilaitoksessa ulkomaan harjoittelusta ei sallita koituvan opiskelijalle ylimääräisiä tehtäviä. Tämän vuoksi valmennuksen tulisi olla järjestettävissä samoissa ajallisissa raameissa kuin Suomessa harjoittelunsa tekevien ohjauksen. Valmennusta tullaan myös yksilöllistämään ja kehittämään jatkossa.

Vaikka yhteisiä tapaamiskertoja oli vähän (kolme), aikataulujen yhteensovittaminen oli haasteellista. Palautteen perusteella oppilaitoksessa ollaan tarkentamassa valmisteluihin ja valmentamiseen liittyvää työnjakoa koordinaattorin ja ohjaavien opettajien välillä. Koordinaattori hoitaa tiedustelut yhteistyökumppaneita koskien sekä rahoitukseen ja sopimukseen liittyvät tekniset asiat. Ohjaavat opettajat hoitavat vastuullaan olevien opiskelijoiden kanssa ammatilliset tavoitteet ja niiden mukaisen ammatillisen valmennuksen sekä käytännön matkajärjestelyt.

Yhteystiedot

Helsingin sosiaali- ja terveysalan oppilaitos (HESOTE)

Matti Remsu (matti.remsu@edu.hel.fi)

Puh. 09 310 80275

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ LÖYTYY SEURAAVILTA VERKKOSIVUILTA:

<http://www.hesote.edu.hel.fi/kansainvalisyys/index.html>

www.hesote.edu.hel.fi/english

Sivustolta löytyvät aiemmassa ETM-hankkeessa tuotetut kattavat oppaat top-ohjaajille sekä englanninkieliset tietopaketit lasten- ja vanhusten hoidon järjestämisestä partnerimaissa ja -alueilla.

2.8. TIQ-net – Students 07

Koordinaattori: Turun ammatti-instituutti – Åbo yrkesinstitut

Verkosto: Helsingin tekniikan alan oppilaitos, Jyväskylän ammattiopisto, Vaasan ammattiopisto ja Porvoon ammattiopisto

Ala: tekniikan alat

Kohdemaat: Ranska, Saksa, Turkki, Itävalta, Tanska, Slovenia

Työharjoittelun kesto: 4–6 viikkoa (48–49 apurahaa)

Valmennuksen kokonaiskesto: alle 10 tuntia

Hankkeen kuvaus

Yhtenä tavoitteena oli parantaa hankkeeseen osallistuvien opiskelijoiden työllistymistä, lisätä tekniikan alan opiskelijoiden liikkuvuutta sekä kehittää heidän kielitaitoaan ja kykyään vastata muuttuviin työolosuhteisiin. Lisäksi vieraiden kulttuurien parempi ymmärtäminen oli eräs hankkeen tavoitteista. Päämääränä oli myös kehittää ja testata erilaisia toimintamalleja liittyen valmennukseen, näyttöihin, lomakkeisiin ja ohjeistukseen.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Verkostossa kukin oppilaitos järjesti itsenäisesti lähtijöiden valmennuksen. Valmennus aloitettiin heti vastaanottavan paikan varmistuttua. Oppilaitosten kv-vastuuhenkilöistä koostuva verkoston sisäinen ohjausryhmä kokoontui yhdestä kahteen kertaa lukukauden aikana. Ohjausryhmä huolehti siitä, että jokaisella oppilaitoksella oli suunnitelma valmennuksen toteuttamisesta. Kohdemaiden ja -alueiden yleisesitteitä käytiin ohjatusti läpi ja tutustuttiin vastaanottavien oppilaitosten verkkosivuihin. Itsenäisesti ja ohjatusti tehdyt tehtävät valmensivat ongelmatilanteiden kohtaamiseen ulkomailla, sillä opiskelijat joutuivat esimerkiksi pohtimaan selviytymistä tilanteesta, jossa he olivat hukanneet lompakkonsa. Valmennuksesta ei saanut opintosuorituksia, mutta se kuului pakollisena osana ulkomaanharjoitteluun. Mikäli opiskelija hankki harjoittelupaikan itse, kv-koordinaattori kävi hänen kanssaan henkilökohtaisesti olennaisimmat asiat läpi.

Ammatillinen valmennus

Lähtijöiden ammatillisesta valmennuksesta vastasivat ammatilliset opettajat. Valmennuksen kesto ja jaksotus vaihtelivat riippuen lähtijäryhmän koosta ja siitä, miten valmennuksen pystyi sovittamaan muuhun lukujärjestykseen. Ammatillinen valmennus oli pitkälti opettajan omiin kv-kokemuksiin pohjautuvaa keskustelumuotoista valmennusta. Ammatillinen opettaja oli myös vastaanottavan oppilaitoksen opettajan kanssa yhteydessä ja lähetti tarvittaessa hänelle opiskelijoiden esittämiä kysymyksiä.

Käytännön valmennus

Opiskelijat kävivät kv-koordinaattoreiden kanssa läpi esimerkiksi matkustamiseen ja majoittumiseen liittyviä käytännön asioita. Kv-koordinaattorit ohjeistivat opiskelijoita lisäksi harjoittelujaksoon liittyvässä raportoinnissa. Käytännön järjestelyjä käytiin läpi myös vanhempainillassa, vaikka oppilaat olivatkin täysi-ikäisiä. Harjoittelun päätteeksi järjestettiin erillinen purkutilaisuus, jossa laadittiin harjoittelun palauteraportti.

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Kieli- ja kulttuurivalmennuksesta vastasi oppilaitoksen kielenopettaja yhdessä kv-koordinaattorin kanssa. Kielen lisäksi opiskelijoita ohjastettiin kohdemaan tapa- ja työkuultuuriin. Opiskelijat laativat ohjatusti Europassin mukaisen englanninkielisen ansioluettelon. Mikäli kyseessä oli kieli, johon opiskelijoilla ei ollut aikaisempaa pohjaa, arkipäivän keskusteluihin oli mahdollista saada opastusta. Kielenopetusta järjestettiin niissä kielissä, joissa oppilaitoksella oli opettaja.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Vanhempainillan järjestäminen oli hyödyllistä oppilaitoksen ja kodin välisen yhteistyön vahvistamiseksi. Oppilaitosverkoston kv-koordinaattoreiden säännölliset tapaamiset puolestaan vahvistivat oppilaitosten yhteistyötä.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Harjoittelupaikkojen varmistumisen eriaikaisuus oli yksi suurimmista valmennuksessa kohdatuista haasteista. Toisinaan paikan varmistuminen jäi hyvinkin lähelle työssäoppimisjaksolle lähtöä ja näin valmennukseen käytettävä aika lyheni. Opiskelijoiden oman opettajan suhtautumisella ulkomaan työharjoittelujaksoon todettiin olevan suuri merkitys opiskelijan motivoitumiseen. Palautteen mukaan opiskelijat olisivat halunneet vielä enemmän tietoa käytännön järjestelyistä.

Yhteystiedot

Turun ammatti-instituutti
Liiketalous ja ravitsemuspalvelut/ Kehitysyksikkö
Helena Mikkola (helena.mikkola@turkuai.fi)
Puh. 02-26333 730

”Kohdemaan kulttuurista ja toimintatavoista tulee olla runsaasti ennakkotietoa, jotta olisi mahdollista varautua erilaiseen ympäristöön paremmin.”

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ LÖYTYY SEURAAVILTA VERKKOSIVUILTA:
<http://www.turkuai.fi>

2.9. SOTENET SKILLS 07

Koordinaattori: Pirkanmaan ammattiopisto

Verkosto: Tuusulanjärven ammattiopisto, Savon ammatti- ja aikuisopisto/Kuopio, Savon ammatti- ja aikuisopisto/lisalmi, Suomen sisälähetykseuran opisto/Pieksämäki, Tampereen ammattiopisto/Terveystieteiden tutkimuskeskus, Koulutuskeskus Tavastia, Forssan ammatti-instituutti, Vantaan ammattiopisto

Ala ja kohderyhmä: sosiaali- ja terveysala, 2. asteen perustutkinto-opiskelijat (lähihoitajat)

Kohdemaat: Belgia, Saksa, Tanska, Kreikka, Ranska, Turkki ja Iso-Britannia

Työharjoittelun kesto: 4–7 viikkoa (36 apurahaa)

Valmennuksen kokonaiskesto: noin 10 tuntia

Hankkeen kuvaus

Hanke mahdollisti lähihoitajaopiskelijoille työssäoppimisjakson ja ammattiosaamisen näyttöjen suorittamisen ulkomailla. Hankkeessa kehitettiin opiskelijoiden valmennusmenetelmiä ja opastettiin työpaikkaohjaajia työssäoppimisen ohjaamiseen ja näyttöjen arvioimiseen sekä laajennettiin partneriverkostoa ja perehdyttiin partnerimaiden työkäytäntöihin. Hankkeessa hyödynnettiin Moodle-oppimisympäristöä erityisesti opiskelijoiden valmennuksessa ja keskinäisessä yhteydenpidossa myös harjoitteluvaihdon aikana.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Lähtijöille järjestettiin yhteinen infopäivä 3–6 kuukautta ennen lähtöä ulkomaille. Infotilaisuuden jälkeen opiskelijat tapasivat myös henkilökohtaisesti oman oppilaitoksensa kansainvälisyyskoordinaattorin kanssa. Opiskelijoita ohjattiin tekemään päätöksensä lähtemisestä noin vuotta ennen lähtöä, jolloin vapaasti valittavien kulttuurikursien ja kieliopintojen suorittaminen vielä onnistuisi. Valmennus oli pakollinen osa ulkomailla tapahtuvaa työssäoppimista, mutta valmennuksen pystyi myös liittämään 1–2 opintoviikon suuruisiksi osaksi vapaasti valittavia opintoja.

Ammatillinen valmennus

Kunkin oppilaitoksen ammattiaineiden opettaja oli vastuussa opiskelijan ammatillisesta valmennuksesta. Kansainvälisyysvastaava välitti tietoa ulkomaisten työssäoppimispaikkojen olosuhteista ja erityisvaatimuksista. Opiskelijat tutustuivat englanninkielisiin näyttöaineistoihin ja näyttösuunnitelmien laatimiseen omien työssäoppimista ohjaavien opettajiensa kanssa.

Käytännön valmennus

Verkostossa järjestettiin yhden päivän mittainen infotilaisuus kaikille lähteville opiskelijoille. Infotilaisuudessa opiskelijoita ohjastettiin käytännön asioissa, kuten matkustamisessa ja vakuutusasioissa, ja heitä opastettiin Moodle-oppimisympäristön tehokkaaseen käyttöön. Opiskelijoita opastettiin myös ulkomaanjaksosta raportoisissa. Infotilaisuudessa käytiin lisäksi vapaata keskustelua, jonka tarkoitus oli valmistaa oppilaita erillaisuuden sietämiseen ja toisen kulttuurin kohtaamiseen. Infotilaisuudessa opiskelijoita pyydettiin täyttämään lomake, jossa he pohjivat mm. omaa sopeutumistaan tai mahdollisia eteen tulevia ongelmia ulkomaanjaksos aikana.

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Infotilaisuudessa opiskelijoita ohjeistettiin mm. kertomaan omasta kulttuuristaan vieraalla kielellä. Opiskelijoita perehdytettiin myös yleisesti kohdemaan kulttuuriin. Opiskelijoiden tuli ulkomaanjaksolle lähtiessään hallita omaa opiskeluaan ja koulutusjärjestelmää koskevaa termistöä englanniksi. Ei-englanninkieliseen kohdemaan lähtevä opiskelija sai arkanaston hallitsemiseen tarvittavaa opetusta. Infotilaisuudessa annettiin myös vinkkejä eri kielten itseopiskelumateriaaleista ja nettilinkeistä. Ammattiosaamisen näyttömateriaalit oli käännetty englanniksi. Opiskelijoilla oli mahdollisuus valinnaisiin opintoihin (kuten kulttuurin kursseihin), jotka auttoivat heitä valmentautumaan opiskelijavaihtoihin. Valmennusta järjestettiin osittain myös kohdemaassa.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Valmennukseen liittyvä opiskelijoiden palaute loppuraporteissa on koettu hyödylliseksi valmennuksen kehityksen kannalta. Aikaisemmin ulkomailla olleiden opiskelijoiden kokemusten hyödyntäminen infopäivässä oli myös tarpeellista. Moodle on todettu käteväksi työkaluksi opiskelijoiden valmentamisessa: sieltä opiskelija pystyi esimerkiksi helposti tarkistamaan unohtamansa tiedon. Englanninkielisen ammattiosaamisen näyttöaineiston käyttö valmensi ammattiosaamisen näyttöihin erittäin hyvin. Jatkossa opiskelijoille aiotaankin järjestää enemmän ammatillista englannin kielen opetusta ja englanninkieliseen näyttöaineistoon perehdyttämistä.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Verkoston yhteiseksi kehittämistarpeeksi valikoitui tiiviimpi vuorovaikutus oppilaitosten välillä. Kv-koordinaattoreiden ja top-opettajien vastualueet eivät aina olleet selvästi määriteltyjä. Esimerkiksi lähtijöiden yhteinen infotilaisuus on ollut valmennuksen kulmakivi, mutta se on myös johtanut siihen, että opiskelija on saanut vain vähän valmentavaa ohjausta oman oppilaitoksensa top-opettajalta tai kv-koordinaattorilta.

Yhteystiedot

Pirkanmaan ammattiopisto/ Sosiaali- ja terveysala
Irja Alavuotunki (irja.alavuotunki@pirko.fi)

Valmennus ja Moodle-oppimisympäristön ylläpito

Päivi Nuutinen (paivi.nuutinen@sakky.fi)
Savon aikuis- ja ammattiopisto
044-7858774

**”Jonkinlainen
'lähtijän muistilista' voisi
olla hyödyllinen. Listasta löytyisivät
asiat, jotka tulisi hoitaa ennen lähtöä
Suomessa (yhteys Kelaan, matkat, asu-
minen, vakuutus jne.), sekä asiat, jotka
tulisi huomioida vaihdon aikana ja
sen jälkeen Suomessa
(raportointi, portfolio jne.).”**

2.10 ArtECult – Art and the European Culture 05

Koordinaattori: Satakunnan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos

Verkosto: Suomalainen kuvallisen ilmaisun kansainvälistymiskoulutuksen asiantuntijaverkosto (KUIK-KA). Hankkeessa oli mukana 7 suomalaista oppilaitosta sekä 4 eurooppalaista toimijaa. Nykyään KUIK-KA on laajentunut 12 oppilaitoksen organisaatioksi.

Ala ja kohderyhmä: kuvallinen ilmaisu, audiovisuaalinen viestintä, 2. asteen kulttuurialan perustutkinto-opiskelijat

Kohdemaat: Saksa, Viro, Alankomaat ja Latvia

Työharjoittelun kesto: 4–9 viikkoa (24 apurahaa)

Valmennuksen kokonaiskesto: kuukauden ajan päivittäinen osallistuminen keskusteluihin Moodle-oppimisympäristössä, jonka jälkeen harjoittelujakson aikana päivittäinen päiväkirjan kirjoittaminen Moodleen.

Hankkeen kuvaus

Hankkeen tavoitteena oli lähettää käsi- ja taideteollisuusalan opiskelijoita kansainvälisille työssäoppimisjaksoille eurooppalaisen ArtECult-verkoston avulla. Hankkeen päämääränä oli parantaa kulttuurialan perustutkinto-opiskelijoiden taitoja ja osaamista kehittämällä kansainvälisiä työelämäyhteyksiä. Suomalaiset ja ulkomaalaiset oppilaitokset laativat yhteistyössä verkko-oppimisympäristöön maakohtaiset kieli- ja kulttuurivalmennuspaketit. Vaihtojen aikana yhteydenpito ja päiväkirjat toimivat oppimisympäristössä. Hankkeeseen liittyi myös asiantuntijavaihtoa, jonka tarkoituksena on opetustyön lisäksi mm. kouluttaa yrityksen edustajat työpaikkaohjaajiksi.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Valmentautuminen tapahtui pitkälti ohjatun keskustelun kautta Moodle-oppimisympäristössä, jossa toimivat samanaikaisesti opiskelijat, kv-koordinaattorit ja ammatilliset opettajat sekä lähettävistä että vastaanottavista oppilaitoksista. Opettajakunta ja kv-koordinaattorit toimivat Moodlessa ohjaajina ja valvojina. Kommunikoinen tapahtui englanniksi. Ohjaajat päättivät kulloisestakin temasta (esimerkiksi kohdealueen maantiede), jonka pohjalta opiskelijoiden tuli laatia kysymyksiä ja avata keskustelua. Sekä opiskelijat että opettajat olivat yhteydessä kohdemaan oppilaitosten opiskelijoihin ja opettajiin. Keskustelut käytiin kaikille avoimesti. Vaihtojakson aikana

opiskelijoita ohjeistettiin pitämään avoimesti luettavissa olevaa oppimispäiväkirjaa englanniksi. Verkoston kv-koordinaattorit ja ammatilliset opettajat olivat projektin aikana aktiivisesti yhteydessä toisiinsa. Valmennus katsottiin pakolliseksi osaksi ulkomaan harjoittelua, siitä ei saanut erikseen opintosuoritusmerkintää. Vaihdoista paluun jälkeen Rap4Leo-raportit täytettiin ohjatusti opiskelijoiden kanssa. Harjoittelussa olleet sitoutettiin paluunsa jälkeen toimimaan vertaistukijoina uusille lähteville opiskelijoille.

Ammatillinen valmennus

Valmennus aloitettiin kuukausi ennen vaihtoon lähtemistä. Valmennus tapahtui sähköisessä Moodle-oppimisympäristössä, jonne oli laadittu maakohtaiset tietopaketit, joissa käsiteltiin mm. kohdemaiden kulttuuria ja vastaanottavia oppilaitoksia. Sisältöjen käytännön toteuttaminen oli yhden opettajan vastuulla, mutta verkoston kv-koordinaattorit ja ammatilliset opettajat sopivat sisällöistä kontaktitapaamisissa.

Käytännön valmennus

Moodle toimi hankkeen aikana infopakettina käytännön asioissa. Esimerkiksi matkustamiseen liittyviä asioita esiteltiin maakohtaisesti Moodlessa. Muita käytännön asioita (esimerkiksi sopimuksen allekirjoittamista) käytiin läpi ohjatuissa kontaktitapaamisissa, joiden toteutus vaihteli oppilaitoksittain.

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Kielivalmennusta ei järjestetty erikseen, vaan kaikki keskustelut käytiin Moodlessa englanniksi. Moodleen linkitetty sanastoja, verkkokursseja ja itseopiskelumateriaaleja kohdemaiden kielistä.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Moodlessa tapahtunut kulttuurivaihto koettiin koko verkostolle tärkeäksi toimintaperiaatteeksi: siinä toteutui monensuuntainen vertaistuki opettajien ja opiskelijoiden välillä. Opiskelijoiden itsestään Moodleen luomat profiilit helpottivat tutustumista kohdemaan opiskelijoihin ja samoista aihepiireistä keskustelemista. Tietoa vaihdettiin reaaliaikaisesti kohdemaassa asuvien kanssa, joten tieto ei päässyt vanhenemaan. Verkoston tiivis toiminta koettiin tärkeäksi. Myös palautteiden läpikäyminen yhdessä suomalaisten partnerioppilaitosten opettajien ja kv-koordinaattoreiden kesken koettiin jatkumoa luovaksi ja toimintaa kehittäväksi.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Projektissa opittiin, että vastaisuudessa on tärkeää antaa oppilaitosten ohjaaville opettajille riittävän selkeät ohjeet Moodleen käyttöön ja varmistaa, että he ohjaavat opiskelijat sen käyttöön.

Yhteystiedot

Kokemäenjokilaakson koulutuskuntayhtymä
Satakunnan käsi- ja taideteollisuusoppilaitos
Suvi Lindberg (suvi.lindberg@satakola.fi)
Puh. 044 747 5965

”Yleisesti
valmennukseen voisi
käyttää enemmän
aikaa.”

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ LÖYTYY SEURAAVILTA VERKKOSIVUILTA:

www.skto.fi
www.artecult.net
www.artecult.net/training

Projektin koordinaattori antaa mielellään ohjeet Moodle-ympäristöön rekisteröitymisestä, jossa voi käydä tutustumassa maakohtaisiin materiaaleihin.

2.11 Pro Cooperation 05

Koordinaattori: Savon ammatti- ja aikuisopisto

Verkosto: Savon ammatti- ja aikuisopiston liiketalouden yksiköt Iisalmessa, Kuopiossa ja Varkaudessa

Ala ja kohderyhmä: liiketalous, 2. asteen opiskelijat

Kohdemaat: Englanti, Hollanti, Slovenia ja Saksa

Työharjoittelun kesto: 9 viikkoa (22 apurahaa)

Valmennuksen kokonaiskesto: 30–40 oppituntia

Hankkeen kuvaus

Hankkeen aikana 22 Savon ammatti- ja aikuisopiston liiketalouden perustutkinnon opiskelijaa suoritti opintoihin täysin hyväksiluettavan työssäoppimisjakson opintojensa päätösvaiheessa. Tavoitteena oli, että jaksolla opiskelija oppii osan tutkintoon kuuluvasta ammattitaidosta. Hankkeen päämääränä oli antaa opiskelijoille ainutlaatuinen mahdollisuus toimia kansainvälisessä toimintaympäristössä sekä parantaa heidän työllistymistään ja kielitaitoaan, antaa valmiuksia jatko- ja täydennyskoulutukseen sekä kehittää ulkomailla tapahtuvan työssäoppimisen laatua. Hankkeen tavoitteena oli testata ja kehittää Verkkosalkkuympäristöön laadittua valmennus- ja arviointimateriaalia.

VALMENNUS

Valmennuksen toteutus

Opiskelijan valmennusjakson tarkka ajankohta sovittiin sitten, kun työssäoppimisjaksolle lähtevät opiskelijat oli valittu. Valmennus aloitettiin viimeistään kuukautta ennen harjoitteluun lähtöä. Hankkeen koordinaattori hankki tarvittavat lentoliput ja hoiti muut matkajärjestelyt. Harjoitteluun valitut opiskelijat kokoontuivat 4–5 kertaa Kuopiossa. Vaikka Varkauden ja Iisalmen yksiköistä ei lähtijöitä ollut kovin monta, yhteisten tapaamisten järjestäminen koettiin tärkeäksi vertaistuen kannalta.

Ammatillinen valmennus

Opiskelijat suorittivat ensimmäisen työssäoppimisjakson toisena opiskeluvuonna. Top-ohjaaja arvioi etukäteen paikan tarjoamat työtehtävät ja opiskelijan kyvyn suoriutua työtehtävistä. Vastaanottavalta organisaatiolta pyydettiin mahdollisimman paljon etukäteistietoa työtehtävistä.

”Valmennus voisi jatkua myös kohdemaassa esimerkiksi ulkomaanjakson ohella tapahtuvan kieli-kurssin avulla.”

Käytännön valmennus

Opiskelijat kävivät läpi käytännön asiat tapaamisissa koordinaattoreiden kanssa (mm. vakuutuskäytäntöihin ja matkustamiseen liittyvät seikat).

Kieli- ja kulttuurivalmennus

Liiketalouden perustutkintoa opiskelevilla opiskelijoilla on yleensä kohtuullisen hyvä kielitaito. Ulkomailla toteutettavaa jaksoa suunnitteleville oli kuitenkin tarjolla valinnaisia kieliopintoja, joita englannin kielessä on tarjolla yhteensä viisi opintoviikkoa pakollisten kuuden opintoviikon lisäksi. Yhteisten tapaamisten aikana opiskelijat kävivät läpi aikaisemmin harjoittelussa olleiden raportteja. Pyrkimys oli myös, että opiskelijat saivat kuulla ulkomaisilta opiskelijoilta heidän kokemuksiaan siitä, miten he ovat sopeutuneet Suomeen. Ulkomaiset opiskelijat osallistuivat tapaamisiin silloin, kun se oli mahdollista. Valmennuksessa tutustuttiin myös vastaanottavien oppilaitosten lähettämiin esittelymateriaaleihin.

Englantilainen yhteistyöpartneri järjesti opiskelijoille viikon mittaisen kieli- ja kulttuurivalmennuksen. Jakson aikana opiskelijat tutustuivat Hastingsin kaupunkiin ja sen historiaan. Kielivalmennuksessa painotettiin suullista viestintää ja jakson loppuun jokainen opiskelija vietiin omaan työssäoppimispaikkaansa. Työnantajille oli etukäteen laadittu lyhyt englanninkielinen kuvaus jaksojen tavoitteista. Tapaamisen aikana selvitettiin työaika ja -tehtävät. Opiskelija ja yrityksen top-ohjaaja tekivät harjoittelusta kirjallisen sopimuksen: ohjaaja seurasi opiskelijan työskentelyä ja osallistui arviointiin jakson loputtua. Samalla tavalla toimittiin myös muissa kohdemaissa, vaikka kielivalmennuksen osuus oli lyhyempi kuin Englannissa.

Valmennuksen hyvät käytännöt

Kotimaassa tapahtuva valmennus on parantunut, kun verkoston yhteistyö on muodostunut tiiviimmäksi ja tietoa kohdemaasta ja työssäoppimispaikoista on kertynyt lisää. Kohdemaassa saadusta kieli- ja kulttuurivalmennuksesta on saatu hyvää palautetta opiskelijoilta. Opiskelijat ovat myös arvostaneet erityisesti yritysten antamaa laajaa perehdytystä kohdemaassa.

Valmennuksessa kohdattuja haasteita

Yhteisen säännöllisen kontaktiopetuksen järjestäminen suhteellisen kaukana toisistaan sijaitsevien oppilaitosten kesken on haasteellista, minkä vuoksi on päätetty kehittää valmennusjakson verkko-opetusta. Opetuksessa tullessaan hyödyntämään Moodle-oppimisympäristöä, johon tallennetaan sekä yleiset valmennukseen liittyvät että alakohtaiset materiaalit.

Yhteystiedot

Savon ammatti- ja aikuisopisto/ liiketalous ja kauppa, Kuopio

Arja Pietikäinen (arja.pietikainen@sakky.fi)

044-785 4920 tai 017-2144920

LINKKEJÄ JA VINKKEJÄ LÖYTYY SEURAAVILTA VERKKOSIVUILTA:

www.sakky.fi